Vondrák, Václav

Básnická řeč posledních desítiletí ; Jaroslav Vrchlický

In: Vondrák, Václav. *Vývoj současného spisovného českého jazyka.* Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1926, pp. [87]-94

Stable URL (handle):
https://hdl.handle.net/11222.digilib/118649
Access Date: 02. 12. 2024
Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

MUNI ARTS Masarykova univerzita Filozofická fakulta

Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University
digilib.phil.muni.cz

XI.

Básnická řeč posledních desítiletí. Jaroslav Vrchlický.

76. V posledních desítiletích rozvila se netušeně také řeč básnická, a to hlavně zásluhou Jar. Vrchlického. I po stránce metrické jsou kladeny přísnější požadavky. J. Král totiž svými rozsáhlými pracemi ukázal, že nejsou oprávněny jisté zvyklosti, které se až dotud v poesii připouštěly. Zvláště se to týkalo trojslabičných slov, jichž se užívalo jak trochejsky, tak i jambicky. Tak tomu bylo i s trojslabičnými předložkovými výrazy (na př. *do domu* se měřilo jako — ∪ — i ∪ — ∪; znaménkům — a ∪ jest rozuměti ve smyslu prosodie přízvučné. Jak bylo již shora řečeno, zvláštnosti tyto najdeme u všech nejlepších básníků 2. pol. XIX. století. Král ukázal, že podobná slova a výrazy mohou býti pouze trocheji (nebo daktyly). Že je však přízvuk vůbec jediný možný princip v českém veršování, ukázali Josef Král a F. Mareš: „Trvání slabik a hlásek dle objektivné míry" (LF. XX, 25 a násl.) a Jos. Král: „O prosodii české" (tamtéž 52 a násl.).

77. Básnickou mluvu Jar. Vrchlického nemůžeme tu arciť probírati obšírně, nýbrž musíme přestati na některých jejích charakteristických rysech.

1. Zvláštním znakem jejím je hojné užívání jednoslabičných substantiv (většinou *o*-kmenů, řidčeji *i*-kmenů), která Vrchlický leckdy šťastně tvoří, neměl-li jich jazyk. Vystříhá se často rozvleklých a ve skloňování jednotvárných slovesných podst. na *-ní* a *-tí*. Ta z jednoslabičných substantiv, jež utvořil, jsou jistě obohacením českého jazyka a ostatní, jež byla tak do té doby řídká, stávají se běžnější. Tak na př. nalézáme u něho slova, jako: *čar* Sf. 134, Třetí kn. b. a ep., str. 44, 153; *děs* Sf. str. 21, 80, 135, 156, Star.

zv. str. 13, 38, 55, 78, 82, 88; Třetí kn. b. ep. str. 10, 122; Kor. ostr. 12, 53, 98, 99; *druž: ve přátel druži* Třetí kn. b. ep. str. 105; *druž k čertu hbitá* Kor. ostr. 36; *hled: upřel hled* Třetí kn. b. ep. str. 116; *hles* Kor. ostr. 5; *hlod* Sf. str. 79: *zimy hlod* Třetí kn. b. ep. str. 18; *hluš: mořská hluš* Star. zv. str. 65; *hnčt* Třetí kn. b. ep. str. 136; *hryz* 3 kn. b. ep. str. 66; *hvizd* Kor. ostr. 47; *chřest okovů* Star. zv. str. 48; *chvit* Star. zv. str. 38; *jas*[1] Sf. str. 27, 83 (*jasy*), 119, 125, 157 (dvakrát); Třetí kn. b. ep. str. 83, 112, 123; Kor. ostr. 44, 76, 88, 94, 103, 104; *jek* Sf. str. 11, 127, 136; Star. zv. str. 14; *klest* Sf. str. 45; Třetí kn. b. ep. str. 9; *kmit* Sf. str. 85, 138; Kor. ostr. 95; *kvil: kvil vln* Třetí kn. b. ep. str. 33; *kvil větrů* str. 45; *jilomely kvil* str. 110; *kyn: hlavy kynem* Sfar. zv. str. 49; *kyn vyšší vůle* Třetí kn. b. ep. str. 53; Kor. ostr. 61; *lem* Sf. str. 9, 91, Star. zv. 69, 93 atd.; *léč* Třetí kn. b. ep. str. 128; *lok* (*z číše*) Kor. ostr. 118; *lup* Sf. str. 99, 106; Star. zv. str. 9; *mih: blesku mih* Star. zv. str. 99; Třetí kn. b. ep. str. 120, 135: *pal: pal zimnice* Sf. str. 26; Třetí kn. b. ep. str. 13; Kor. ostr. 28; *plam: novými plamy* Star. zv. str. 91; Třetí kn. b. ep. str. 118; *ples* Sf. str. 19, 29, 77, 82, 123, 127, 140, 142, 156; Kor. ostr. 7, 9, 13 atd.; *puk* Třetí kn. b. ep. str. 38, 39; *pýr: květný pýr* Třetí kn. b. ep. str. 57; *řad* m. *řada* (*po-řad*) Sf. str. 24; *řev* Sf. str. 72, 91, 107, 109; Star. zv. str. 60, 24 (*řevy*); Třetí kn. b. ep. str. 17; Kor. ostr. 44; *ryk* Sf. str. 50, 55; Star. zv. str. 49; *shluk* Kor. ostr. 10, 74; *shon* Sf. str. 10, 31, 81, 82, 100, 145; Kor. ostr. 10, 72, 84, 87, 100, 108; *sklon* Sf. str. 70, 105; Star. zv. 40; Kor. ostr. 30; *skřek* Sf. str. 78; Star. zv. str. 14; Třetí kn. b. ep. str. 10; Kor. ostr. 6, 99; *sluch: v sluch* Sf. str. 31; *smeť* Sf. str. 10; *snět* Sf. str. 50; *spád: stromů šum a proudů spád* Sf. str. 17; Kor. ostr. 67; *spřež* Třetí kn. b. ep. str. 35, 59; *splav: vln v splavu* Třetí kn. b. ep. str. 109; *spleť* Kor. ostr. 6; *sráz* Kor. ostr. 78; *sten, ston: sten* Sf. str. 103; Třetí kn. b. ep. str. 9; *vzdor a steny* t. str. 7, 84; Kor. ostr. 68; *ston* Sf. str. 55, 109, 130; Star. zv. str. 22, 34; *stesk* Star. zv. str. 13; *střet* Star. zv. str. 59; *svist: větrů svist* Třetí kn. b. ep. str. 10; *svit* Sf. str. 9, 26, 36, 45, 46, 70, 71,

[1] zřídka *jásot* Sf. str. 5.

74, 86, 92, 93, 114, 156; Star. zv. str. 73; Třetí kn. b. ep. str. 60, 118, 143, 146; Kor. ostr. 29, 40, 54, 104; *svor* Třetí kn. b. ep. str. 19, 94 (*svor ňader*); *šer* Třetí kn. b. ep. str. 36, 78, 80, 106; *mlhy šer* Star. zv. str. 72, 79; *škleb* Sf. str. 103; Star. zv. str. 47; Třetí kn. b. ep. str. 65, 113; Kor. ostr. 36; *šleh*: *šleh ohně* Sf. str. 18; Star. Sfar. zv. str. 14; Třetí kn. b. ep. str. 10 (*šlehy*), Kor. ostr. 130; *šum* Sf. str. 17, 100 (*šumy*), 106, 117, 138; Třetí kn. b. ep. str. 154 atd., velmi hojně, Kor. ostr. 46 atd.; *švih* Star. zv. str. 60; *taj* Sf. str. 13 (*ký taj*); *tep* Sf. str. 34; *tes*: *tesy času* Sf. str. 37; *nad strmou výší tesů* str. 135; *skalní tesy* Star. zv. str. 72; *ledné tesy* t. str. 78; *skal tesy* Třetí kn. b. ep. str. 10; Kor. ostr. 6, 8; *tiš* Třetí kn. b. ep. str. 15 (k tomu gen. *tiše* t. str. 38), Kor. ostr. 61; *tluk* Sf. str. 34; *třesk*: *třesk ran* Sf. str. 18; *o třesku zbraní* str. 60; *s třeskem* hromu str. 93; Star. zv. str. 23, 30; *třísť* Kor. ostr. 35; *třpyt* Sf. str. 100; Star. zv. str. 38; Třetí kn. b. ep. str. 16, 60; Kor. ostr. 79; *trysk* Sf. str. 86, 111; Star. zv. str. 55; *vzkvět* Sf. str. 157; *vzlet* Sf. str. 28, 110; Kor. ostr. 10; *vzlyk* Sf. str. 34; *vesla vzlyk* Star. zv. str. 79; Kor. ostr. 62; *vzmach* Třetí kn. b. ep. str. 51; *ruky vzmachem* Star. zv. str. 43; *vznět* Kor. ostr. 35, 94, 103, 117; *vzruch* Sf. str. 79, 101, 105; Kor. ostr. 45; *zá-chvěv* Sf. str. 78; *zhyn* Sf. str. 57; *změť* Star. zv. str. 11; Kor. ostr. 6, 28, 74; *zor* Třetí kn. b. ep. str. 81, 127; *zvěst* Sf. str. 12, 19, 20, 22, 40, 86, 131 atd.; Kor. ostr. 65, 67 atd.; *zvrat* Třetí kn. b. ep. str. 66; Kor. ostr. 53; *žas* Sf. str. 30; Star. zv. str. 79; Třetí kn. b. ep. str. 22; *žeh* Star. zv. str. 10; Třetí kn. b. ep. str. 10 (*žehy*), 21, 87, 88, 135; Kor. ostr. 30.

Jak účinná jsou tato slova, viděti na př. z verše: *a mužů křik, řev raněných / a seker švih jak divý smích / když koráb — tuleň bodnut v břich* Star. zv. str. 60; nebo *Šum rostť v křik a ryk a ševel jako v hádku, jako v boj, / k lodi světce s výše klesnul / bílých ptáků celý roj* Star. zv. str. 79; *a hon to bude divoký ve trysku, cvalu a skoku* t. str. 55; *a Egil v let a s nimi v střet* t. str. 59.

Podobných slov užívají sice i jiní moderní básníci, ale ne tak často; u Vrchlického slova ta tvoří ucelenou soustavu[1].

[1] O úplnost mi nejde, protože musím přestati jen na několika dílech.

Zvláště si Vrchlický libuje v slově *ráz*[1]; srov.: *náhle hudby ráz* Sf. str. 78; *v ráz* t. str. 138; *rázem* t. str. 27, 35, 104, 113, 134, 149; *ráz — a každý hrot mu v jedno oko vrazil* Star. zv. str. 74, *v ráz* str. 52; *rázem* str. 42, 44, 46, 54, 82, 88, 94, 95, 97; *a jeden ráz* Třetí kn. b. ep. str. 136; *v ráz* str. 33, 43, 45, 85, 110, 152; *rázem* str. 24, 78; *v ráz* Kor. ostr. 76; dokonce také v prose, na př. v Bar. stř. 43 atd. Totéž platí o slově *tlum*: *tlum černých postav* Sf. str. 45; *lodí tlum* Star. zv. str. 59; *bílých ptáků dlouhý tlum* str. 79; *stínů tlum* str. 93, *mraků tlum* Třetí kn. b. ep. str. 9; *havranů divoké tlumy* str. 28; *tlum kajek* Kor. ostr. 6; *lip a olší tlum* str. 78. Pak slovo *nach*, na př. Sf. str. 46, 70, 107, 133, 137, 140, 156; Star. zv. str. 37, 38, 65, 68, 70, 71, 73 atd.; Třetí kn. b. ep. str. 7, 15, 16, 59, 85, 109; Kor. ostr. 20, 74, 117 atd.

Jednoslabičné tvary vznikají též v nom. a ak. jedn. některých jmen rodu ženského odsutím koncové samohlásky. Tak na př. se tu vyskytá hojně slovo *zem* Star. zv. str. 14, 15, 17, 24, 40 atd.; dále *číš* Star. zv. str. 5, 54; *sluj* t. str. 8; *zář* Star. zv. str. 74; *tůň stříbra* Star. zv. str. 72.

Velmi se Vrchlickému hodí výraz *můž'*, a proto ho hojně užívá: Sf. str. 50, 56; *nemůž'* str. 37, 107; Třetí kn. b. ep. str. 81, 108, 131; Kor. ostr. 37, 63, 78, 110; *nemůž'* str. 101.

Pro jednoslabičnost užívá v pl. tvaru *vše*[2], na př.: *vše stopy* Sf. str. 29; *vše pouta* t. str. 30; *vše sny* str. 40; *vše domy* str. 77; *vše ostny* str. 111; *pro vše příští čary* str. 119; *vše zřídla* St. skl. str. 39; *svolal vše many* str. 71; *vše marné prosby* str. 85; Třetí kn. b. ep.: *vše dary* str. 22; *tepny vše* str. 23; *vše lidstva děje* str. 39; *vše prchly starosti* str. 45; v Kor. ostr.: *vše zdi* 34; srov. ještě 48, 117.

Místo *odkud* užívá jednoslabičného *zkad*, jež ještě Jungmann musil vysvětlovati (srovn. str. 49 p. 2), na př. Sf. str. 102, Star. zv. str. 38, 58; Třetí kn. b. ep. str. 31, 39, 49, 87, 150; Kor. ostr. 32; dokonce též v jeho prose, na př. Bar. stř. (1908), str. 7.

Místo *hluboký, hluboce* shledáváme často *hlubý, hlubě*, na př.:

[1] V RK: *ráz po ráze* O slavn. sed. 76; *ráz ráz* Jar. 235; u Jungmanna ve Ztrac. r. II, str. 29 *za ráz* atd.

[2] Je to možná vliv RK, jenž se pozoruje i jinde.

Třetí kn. b. ep.: *hlubě spím* str. 30; *hlubě jímavý* str. 34; *hlubě ticho* str. 47. Srov. také: *sladý brod* t. str. 42 (*sladký*).

O jednu slabiku bylo zkráceno také slovo *naděj*, jež se vyskytá velmi často. Šťastně jest voleno slovo *pohrda* (m. *pohrdání* a p.) Třetí kn. b. ep. str. 111; dále *dřina* m. *dření* Třetí kn. b. ep. str. 72; *tucha* m. *tušení*, na př. Sf. str. 10, 40, 56, 68, 110, 137. Místo *poslední* užívá nezřídka zkráceného *slední*, na př.: *stébla sledního* Sf. str. 21; *slední hlas* str. 46; v Třetí kn. b. ep.: *slední výprava* str. 47; *slední jiskra* str. 113; *v slední chvíli* str. 114; *slední* rozkaz str. 126; v Kor. ostr. *kout slední* 10; srov. tu ještě: 29, 30, 54, 64; dále také *v sled* = *naposled*, na př. v Třetí kn. b. ep. str. 107; Kor. ostr. 16, 70, 75, 88, 103; *těcha* m. *útěcha*: Sf. str. 23; *těchy zdroje* Třetí kn. b. ep. str. 115 atd.; místo rozvláčného *paprslek* užívá *paprsek* (Neruda má dokonce jen *pršek*) Sf. str. 68, 125; Kor. ostr. 49; *nítiti* m. *roznítiti* Sf. str. 38 atd.; *sláti*, na př. *býlí* .... *slán* Třetí kn. b. ep. 126 (hojné také u jiných básníků).

Bylo by lze uvésti ještě některá oblíbená slova, jako *díti, děl* atd. „říci“, *ručej*, na př. Sf. str. 33, 34; Třetí kn. b. ep. str. 114 atd.; *již* m. *již* a j.

2. Vrchlický se nevyhýbá ani tvarům a výrazům lidovým. Tak nalézáme u něho často imper. *vem* m. *vezmi*, na př. Sf. str. 138; Star. zv. str. 50, 90; Třetí kn. b. ep. str. 19, 136; Kor. ostr. 91; místo *zdvihnouti*, jež se u něho vyskytá poměrně zřídka, užívá napořád kontaminací vzniklého *zvednouti*, pro něž jsme nenašli ještě dokladu ani u Jungmanna, ani u Palackého (srov. str. 69); pak také *tady* = zde, tu, na př. *a ty sklepy tady* Star. zv. str. 93 atd., velmi hojně; rovněž *všady* (ve významu *všude, všade*); užívá lidového, z němčiny přejatého, *pár*, na př. *pár vodních ptáků*, Kor. ostr. 5, *pár měsíců* 6, *za pár neděl* 6 atd.; *taky* m. *také*, na př. Star. zv. str. 46, 47 atd.; docela lidové je dále *dneska* Třetí kn. b. ep. str. 118, pak také *začli* Sf. str. 25; Fresky str. 103, 165, 166; *začla* Fresky str. 200; *začlo* Dojmy str. 117; dokonce také *letlo* (výraz tento není arcit lidový) Star. zv. str. 74 a *letli* str. 70; *květlo* Sf. str. 106, 138; *slunce žáhlo* Star. zv. str. 40; *les vymýtěn* Sf. str. 19; *zbortěných* Sf. str. 25; úplně nesprávné jest však *mnil* m. *mněl* Písn. poutn. XVIII; Kor. ostr. 117; nové je slovo *pohrobiti* Kor. ostr. str. 48; *oheň žíříti* Sf. str. 77.

Slovo *stádo* o ptácích je neobvyklé: *stádo bílých holubů* Star. zv. str. 28 aj; nesprávný je výraz *u noh* (*nohou*) Sf. str. 36; lidové je také *oboum* (*oběma*) Třetí kn. b. ep. str. 114 atd.; neradi vidíme u něho také *doň* m. *do něho*[1]: Třetí kn. b. ep. str. 32; *z něj* Kor. ostr. 88; *rozdělil... ní* (m. *jí*) Star. zv. str. 29; zájmeno přivlastňovací zůstává zhusta nestaženo: *svojím bolem* Dojmy str. 66; *tvojím echem* t. str. 186; *z rakve svoji* Sf. str. 92; *mojí síly* str. 95; *písní mojich* str. 133; *v tvojich očích* str. 73; *svojich na ústech* Fresky str. 205; adj. v doplňku bývá ve tvaru složeném: *měj soucit s tím kdo slabý* Star. zv. str. 8; *vždy bude mladý* str. 16.

Aby se vyhnul rozvláčným tvarům, užívá básník při tvoření komparativu (superlativu) často přípony kratší: *nejkrasší básní* (m. nejkrásnější) Třetí kn. b. ep. str. 29.

V platnosti substantivní užívá: *budoucno*, na př. *budoucna vrata* Sf. str. 21, *budoucna duch* Star. zv. str. 12; *cit nekonečna* Sf. str. 75; *z hlubin nekonečna* Sf. str. 85; *věčno*: *melodie věčna* Sf. str. 85; *děsné prázdno* Sf. str. 82; *věčné hvězdno* (!) *mi bude plát* Star. zv. str. 75. Srov. ještě: *ó neurčito perspektiv* Třetí kn. b. ep. str. 83.

3. Na rozdíl od mnohých spisovatelů starších, o jejichž jazyce byla řeč, užívá Vrchlický složených slov jen po skrovnu, na př.: *čaruplný* Sf. str. 31; *slavozářné duhy* Sf. str. 49; *zvonů čarozvuk* Sf. str. 66; *v čarolesku* Star. zv. str. 74; *těžkopádný* t. str. 42 jest jinak docela běžné.

Cizí slova jsou hojná: *ruina* Sf. str. 24, 35; slovo *tón* je velmi oblíbeno, na př. Sf. str. 88, 107, Třetí kn. b. ep. str. 23, 65, 67, 83, 86, 110 atd., Kor. ostr. 61, 108 atd.; *vrak* Kor. ostr. 109; *v kytli režné* Třetí kn. b. ep. str. 121; dokonce také *bluza* Třetí kn. b. ep. str. 75; vedle toho užívá i staročeského *krzno* Třetí kn. b. ep. str. 7.

4. Reminiscence z RK.: *varyto*, na př. Třetí kn. b. ep. str. 35; *vezdy* Kor. ostr. str. 88. Srov. také: *děl vůdce ruče* Star. zv. str. 50; *hřímá ruče* Sf. str. 91[2].

[1] Rovněž nom. pl. *sluzi* k subst. *sluha*, Fresky str. 173.

[2] V RK. jest *ruče* velmi časté, na př. Jarosl. 62, 160; Zbyh. 28; Jah. 37, 39 atd.

Reminiscence z jiných slovanských jazyků: *zástavu jen pravdy třímej* Třetí kn. b. ep. 127; *výspa* (srov. výše u Jungmanna, str. 88) Třetí kn. b. ep. str. 32, 37, 38; sem hledí asi také přípona *-ík* subst. *stařík* Třetí kn. b. ep. str. 106 (užívá se ho na Moravě), k tomu pak fem. *stařice* t. str. 41.

5. Při srovnávání užívá Vrchlický s oblibou místo *jako* nebo místo výrazů příslovečných instrumentálu příslušného substantiva; dává přednost také instrumentálu způsobovému. Vůbec se instrumentál u něho šíří. Podobnými umělými výrazovými prostředky nemálo získává také řeč básnická. Porůznu nalézáme takové případy ve sbírce Sfinx: *honem kvapným kol se žene* str. 30; *spěchem* str. 103; *křičel jsem mocí* str. 140; *a smělým čelem v boj se dáti* str. 49. Hojné jsou tyto instr. již v Star. zv.: *děl hlasem hromu* str. 5; *navrátil se bleskem* str. 35; *mžikem prohlíd tábor sokolím svým okem* str. 34; *zvolal hlasem hrozby* str. 41; *a svíjeti se budem zeměplazem* str. 42; *hněv mocným bleskem jemu vyšleh' z oka* str. 44; *tak stříbrem plála* str. 52; *stříbrem plá* str. 53; *a úzda zlatá smaragdy ať .... se blýští* str. 55; *východ slunce nachem vzplál* str. 68; *a vše to plane purpurem a zlatem* str. 74; *hned zapalte je mžikem* str. 46; *padá k nohoum letem ptáka* str. 53; *letem šípu blíž se nes* str. 59; *oři valem letli v seč* str. 70; *i obrátil se Ivo divým chvatem* str. 73; *a rychlým chvatem do cárů svojich sáhnul dlouhým hnátem* str. 93; v Třetí kn. b. ep., na př.: *vše se hrne valem* str. 13; *vichřice letem* str. 26; *stihal chvatem* str. 63, dále také výše uvedené *rázem*. Srov. také instr.: *luh zelení a pole zlatým klasem se zasměje* Star. zv. str. 40; *jest blýskavicí, která hraje zlatem* str. 73.

Nebo: *krátko trvá* m. *krátce* Sf. str. 128; potom *smích ten zněl tak hluboký a ostrý* (m. adverbia) Star. zv. str. 43.

6. Předložka se mnohdy opakuje: *po jedné po prostoře* Star. zv. str. 72.

7. Nezřídka nalézáme v závětí moravské *tož*, na př. Třetí kn. b. ep. str. 136 (m. *totiž* str. 34), Kor. ostr. (1908) 115 atd.

8. Pořádek slov je velmi volný; příklonky stojí často na začátku věty.

9. Elipsa, zvláště pomocného slovesa „býti", je u Vrchlického velmi hojná, na př.: *jež* (totiž *dílo*) *nám... svatým* Sf. str. 49;

a v jizbě šum a hluk a bouře hromu str. 118; *muž ctihodný a občan* (*budeš*) — *a to stačí* tamtéž; *Noc* str. 45 (!). Zhusta jest si třeba doplniti také *maje, majíc* atd., na př.: *na bledé skráni plamen myšlénkový (majíce)* str. 21, nebo dokonce jiné sloveso: *Jdou učení a hlavy dohromady (dávají)* str. 55. V Starých zvěstech (3. vyd. 1905), na př.: *Již archa hotova a Noe čekal* str. 5; *vody kol, v nich ledné hory, ticho, mrazný chlad a děs* str. 78; *Já dlouhou chodbou šla, dalekou, tam vlhko, chlad a plíseň* str. 87; *zvuk příšerný!* str. 94; *Pohled velkolepý!* str. 72; *A v očích lásky plamen* (*maje*) *se Šiva sklonil* str. 9; *proto podle dávných zvyků... Molochu ten rej a ples* (asi *náleží*) str. 11; *bolest v líci (majíc, jevíc)* str. 20; *škleb v tváři pohrdavé* str. 47; *k zemi nachýlenou hlavu (maje)* str. 23; *koberce na zem (prostřete, dejte)* str. 24 a 25; *Jitro. Vstaňte! Vzhůru!* str. 26; *Sem zajatců dav (přiveďte)!* str. 48; *chřest okovů (je slyšeti)* str. 48; *pláč a lkání* str. 49; *s tímto k špalku kate! (jdi)* str. 50; *a Egil v let (dal se) a s nimi v střet* str. 59; *v loďce svatý (plul), na kře ledu satan za ním* str. 78; *Sveru do srdce to každé slovo jako dýka* (asi *bodá*) str. 86; *kdo hrdlo spjaté (maje) kruhem tam spuštěn byl, víc neuviděl světla* str. 92 atd.[1].

9. Vrchlický vytvořil básnickou školu. Básnická řeč jeho byla brzy napodobována; její vliv pozorujeme v míře větší nebo menší skoro u všech moderních básníků. Tím si získal veliké zásluhy o českou řeč.

[1] Z neobyčejně mnohých děl Jar. Vrchlického použito tu především dvou sbírek z období staršího, dvou pak z období pozdějšího. Sbírky ty jsou: Sfinx. Básně (1879—1882). 1883. — Staré zvěsti. Básně. (1. vyd. 1883, zde citováno 3. vyd. 1905). — Třetí kniha básní epických (1900—1906). 1906. — Korálové ostrovy. (Básně z r. 1906). 1908. Tu a tam bylo použito také jiných sbírek básnických.